



คู่มือ การจําหน่ายนักเรียน



จัดทำโดย

นายเสกสรรค์ คำทร

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓

คำนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้ผู้ปกครองส่งเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด จนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกเข้าเรียนในสถานศึกษา เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งในแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว ได้กำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินการจำหน่ายนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการจำหน่ายนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องตามแนวทางการดำเนินงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ข้าพเจ้าจึงจัดทำคู่มือการจำหน่ายนักเรียน ฉบับนี้ขึ้น

ในคู่มือการจำหน่ายนักเรียน ที่จัดทำขึ้นนี้ ได้อธิบายถึง สาเหตุในการจำหน่ายนักเรียน ว่ามีสาเหตุใดบ้าง แนวปฏิบัติในการจำหน่ายนักเรียนในแต่ละสาเหตุ โดยละเอียด พร้อมตัวอย่างหนังสือราชการ แบบฟอร์มต่างๆ ที่ใช้ในการจำหน่ายนักเรียน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนนักเรียนในสถานศึกษา สามารถนำไปศึกษา และปฏิบัติงาน ด้านการจำหน่ายนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการดำเนินการจำหน่ายนักเรียน ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ ต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานทะเบียนนักเรียน รวมถึงผู้สนใจที่ได้ศึกษา สามารถเข้าใจ และปฏิบัติงาน ด้านการจำหน่ายนักเรียน ได้อย่างถูกต้องเรียบร้อย

เสกสรรค์ คำทร
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๔

สารบัญ

คำนำ

สารบัญ

การจำหน่ายนักเรียน

๑

แนวปฏิบัติการดำเนินการจำหน่ายนักเรียน

๒

๑. กรณีนักเรียนย้ายสถานศึกษา

๒

๒. กรณีนักเรียนถึงแก่กรรม

๓

๓. กรณีนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

๓

๔. กรณีนักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

๓

๕. นักเรียนจบการศึกษา

๔

บรรณานุกรม

๕

ภาคผนวก

การจำหน่ายนักเรียน

ในการจำหน่ายนักเรียน มีคำศัพท์ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน ได้แก่ คำว่า

“การศึกษาภาคบังคับ”

“สถานศึกษา”

“ผู้ปกครอง”

“เด็ก”

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ในมาตรา ๔ ได้ให้ความหมาย ของคำต่างๆ
ข้างต้น ไว้ดังนี้

“การศึกษาภาคบังคับ” หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้น
พื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาภาคบังคับ

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือ
ผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงบุคคลที่เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่เด็ก
อยู่รับใช้การงาน

“เด็ก” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่เด็กที่สอบได้
ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับแล้ว

แนวปฏิบัติตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจำหน่ายนักเรียน หมายถึง การดำเนินการให้นักเรียนพ้นสภาพการเป็นนักเรียนจากสถานศึกษาที่เรียนอยู่
สาเหตุที่จะจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน มีอยู่ ๕ สาเหตุ คือ

๑. นักเรียนย้ายสถานศึกษา
๒. นักเรียนถึงแก่กรรม
๓. นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่
๔. นักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
๕. นักเรียนจบการศึกษา กรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

๕.๑ กรณีนักเรียน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาต
ให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๕.๒ กรณีนักเรียน เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

แนวปฏิบัติการดำเนินการจำหน่ายนักเรียน

การจำหน่ายนักเรียนแต่ละสาเหตุ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีนักเรียนย้ายสถานศึกษา

มีขั้นตอน ดังนี้

๑. สถานศึกษาให้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ขอย้ายสถานศึกษากรอกคำร้องขอย้ายนักเรียน (ตามแบบ พฐ.๑๙) เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา

๒. สถานศึกษาจัดทำหนังสือส่งตัวนักเรียนไปเข้าเรียน (ตามแบบ พฐ.๑๙/๑) จำนวน ๓ ชุด เพื่อส่งไปยังสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายไปเข้าเรียน โดยตรง ๑ ชุด ให้ผู้ปกครองนำไปพร้อมกับนักเรียน ๑ ชุด และสำหรับสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายออกเก็บไว้ ๑ ชุด

๓. เมื่อได้ดำเนินการ แจกหนังสือส่งตัวนักเรียนไปยังสถานศึกษาที่รับย้าย เรียบร้อยแล้วทางสถานศึกษาที่รับย้าย จะดำเนินการรายงานผลการรับนักเรียนที่ย้ายเข้าไปเรียน (ตามแบบ พฐ.๑๙/๒) ให้เขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดทราบ และแจ้งผลการรับนักเรียนที่ย้ายไปเข้าเรียน (ตามแบบ พฐ.๑๙/๓) ส่งมายังสถานศึกษาที่นักเรียนย้ายออก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ สถานศึกษาที่นักเรียนย้ายออก ต้องคอยประสาน ขอให้สถานศึกษาปลายทาง หรือสถานศึกษาที่รับย้าย แจ้งผลการรับย้าย (ตามแบบ พฐ.๑๙/๓) มาให้สถานศึกษาของตนเองรับทราบ และเก็บไว้เป็นหลักฐานประกอบการขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน

๔. เมื่อสถานศึกษาได้รับเอกสารแจ้งผลการรับนักเรียนที่ย้ายเข้าไปเรียน (ตามแบบ พฐ.๑๙/๓) จากสถานศึกษาปลายทาง เรียบร้อยแล้ว ให้สถานศึกษาดำเนินการขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน ไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ตามแบบหนังสือขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐) พร้อมแนบบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนที่ขออนุญาตจำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน (ตามแบบ พฐ.๒๐/๑) และแนบสำเนาหนังสือแจ้งผลการรับนักเรียนที่ย้ายเข้าไปเรียน (ตามแบบ พฐ. ๑๙/๓) ที่สถานศึกษาได้รับจากสถานศึกษาปลายทาง

๕. เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ได้รับหนังสือขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน จากสถานศึกษาแล้ว จะดำเนินการพิจารณา ข้อมูลตามเอกสารหลักฐานที่สถานศึกษาส่งไป เมื่อพิจารณาแล้ว จะแจ้งผลการพิจารณา ว่า อนุญาต หรือไม่อนุญาต ให้สถานศึกษาที่ขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนทราบและดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามแบบหนังสือการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๒)

๕.๑ กรณี สถานศึกษาได้รับแจ้ง ว่า **อนุญาต** สถานศึกษาสามารถจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนได้

๕.๒ กรณี สถานศึกษาได้รับแจ้ง ว่า **ไม่อนุญาต** สถานศึกษาต้องดำเนินการติดตามให้นักเรียนมาเข้าเรียน แต่หากไม่สามารถติดตามนักเรียนให้มาเข้าเรียนเนื่องจากไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่ ให้ดำเนินการขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน ด้วยเหตุ นักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

๒. กรณีนักเรียนถึงแก่กรรม

มีขั้นตอน ดังนี้

๑. สถานศึกษา ขอสำเนาใบมรณะบัตรของนักเรียนที่ถึงแก่กรรมจากผู้ปกครอง โดยตรวจสอบกับสำเนาเอกสารฉบับจริงก่อนดำเนินการ
๒. สถานศึกษาขออนุญาตจำหน่ายนักเรียนที่ถึงแก่กรรมไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ตามแบบหนังสือขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐) พร้อมแนบบัญชีรายชื่อนักเรียนที่ขออนุญาตจำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน (ตามแบบ พฐ.๒๐/๑) และสำเนาใบมรณะบัตรของนักเรียนที่ถึงแก่กรรม
๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ พิจารณาอนุญาตจำหน่ายนักเรียน และ แจ้งผลการพิจารณาให้สถานศึกษาทราบ ตามแบบหนังสือการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๒)
๔. เมื่อสถานศึกษาได้รับทราบผลการพิจารณาตามหนังสือการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๒) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ แล้ว ให้สถานศึกษาจำหน่ายนักเรียนที่ถึงแก่กรรมออกจากทะเบียนนักเรียน

๓. กรณีนักเรียนหยุดเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่

มีขั้นตอน ดังนี้

๑. สถานศึกษา ขอหนังสือรับรองการไม่มีตัวตนของผู้ปกครอง และนักเรียน จากผู้ใหญ่บ้าน หรือ กำนัน หรือจากอำเภอ/กิ่งอำเภอ (ตามแบบ พฐ.๒๓)
๒. จากนั้น ให้สถานศึกษาจัดทำหนังสือขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน (ตามแบบ พฐ.๒๐) โดยแนบหนังสือรับรองการไม่มีตัวตน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓
๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ พิจารณาอนุญาตจำหน่ายนักเรียน และแจ้งผลการพิจารณาให้สถานศึกษาทราบ (ตามแบบ พฐ.๒๐/๒)
๔. เมื่อสถานศึกษาได้รับแจ้ง อนุญาต ให้จำหน่ายนักเรียน (ตามแบบ พฐ.๒๐/๒) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ แล้ว สถานศึกษาจึงจะสามารถจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียนได้

๔. กรณีนักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

มีขั้นตอน ดังนี้

๑. เมื่อนักเรียนอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ คือ นักเรียนมีอายุย่างเข้าสู่ปีที่ ๑๖ และ ผู้ปกครองไม่ประสงค์จะให้นักเรียนเรียนอยู่ในสถานศึกษาต่อไป ให้สถานศึกษาพิจารณาจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน
๒. จากนั้น ให้สถานศึกษารายงานการจำหน่ายนักเรียน ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ทราบ ตามแบบหนังสือรายงานการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๓) พร้อมแนบบัญชีรายชื่อนักเรียนที่จำหน่าย (ตามแบบ พฐ.๒๐/๔)

๕. กรณีนักเรียนจบการศึกษา กรณีใด กรณีหนึ่ง

มีขั้นตอน ดังนี้

๑. กรณีนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสถานศึกษาที่ไม่ได้รับอนุญาต ให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อสถานศึกษาได้รับอนุมัติตัดสินผลการเรียนของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้วให้ดำเนินการ

๑.๑ จำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน

๑.๒ รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามแบบหนังสือรายงานการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๓) พร้อมแนบบัญชีรายชื่อนักเรียนที่จำหน่าย (ตามแบบ พฐ.๒๐/๔)

๑.๓ ส่งรายชื่อนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการของนักเรียนทราบ และดำเนินการรับนักเรียนต่อไป ตามแบบหนังสือส่งรายชื่อนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้สถานศึกษาที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (แบบ พฐ.๑๓)

๒. กรณีนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อสถานศึกษาได้รับอนุมัติตัดสินผลการเรียนของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ จำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน

๒.๒ รายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ตามแบบหนังสือรายงานการจำหน่ายนักเรียน (แบบ พฐ.๒๐/๓) พร้อมแนบบัญชีรายชื่อนักเรียนที่จำหน่าย (ตามแบบ พฐ.๒๐/๔)

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕. (๒๕๔๕, ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕). ราชกิจจานุเบกษา.

เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๒๘ ก. หน้า ๑๑ – ๑๔.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๔๗. แนวทางการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษา

ภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมอธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ๒๕๔๖. แนวทางการดำเนินงานรับนักเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย จำกัด

- **แบบ พฐ.๑๓**
แบบหนังสือส่งรายชื่อนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
ให้สถานศึกษาที่รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- **แบบ พฐ.๑๓/๑**
แบบบัญชีรายชื่อนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
- **แบบ พฐ.๑๔**
แบบคำร้องขอย้าย
- **แบบ พฐ.๑๔/๑**
แบบหนังสือส่งนักเรียนไปเข้าเรียนในสถานศึกษาที่ขอย้ายเข้า
- **แบบ พฐ.๑๔/๒**
แบบรายงานผลการรับนักเรียนที่ย้ายไปเข้าเรียน
- **แบบ พฐ.๑๔/๓**
แบบแจ้งผลการรับนักเรียนที่ย้ายไปเข้าเรียน
- **แบบ พฐ.๒๐**
แบบหนังสือขออนุญาตจำหน่ายนักเรียน
- **แบบ พฐ.๒๐/๑**
บัญชีรายชื่อนักเรียนที่ขออนุญาตจำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน
- **แบบ พฐ.๒๐/๒**
แบบหนังสือการจำหน่ายนักเรียน
- **แบบ พฐ.๒๐/๓**
แบบหนังสือรายงานการจำหน่ายนักเรียน
- **แบบ พฐ.๒๐/๔**
บัญชีรายชื่อนักเรียนที่จำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน
- **แบบ พฐ.๒๓**
แบบรับรองการไม่มีตัวตน
